

MALEZYA'DA YABANCILARIN ŞİRKET KURMASINA İLİŞKİN NOT

MALEZYA'DA İŞ ORTAMI

ASEAN'ın kurucu ülkelerinden olan Malezya, Güney Doğu Asya ülkelerine stratejik ve lojistik olarak kolay erişim imkanı sağlayan ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Yabancı yatırımcılar için Malezya, "Asya'ya açılan kapı" olarak görülmekte ve bölge ülkelerine erişim için üretim ve lojistik üssü olarak değerlendirilmektedir.

Dünya Bankası Doing Business 2020 raporuna göre Malezya; iş yapma kolaylığı açısından 190 ülke içerisinde 12. sırada yer almaktadır. Malezya'nın Doing Business raporunda üst sıralarda yer almasının; gelişmiş ülkelerin Güneydoğu Asya bölgesinde kendileri için Malezya'yı bir yatırım üssü belirleme stratejisinin bir sonucu olduğu değerlendirilmektedir.

Malezya çok sayıda yabancıların yaşadığı, altyapı hizmetlerinin gelişmiş olduğu, dünyayla yüksek entegrasyona ve eğitilmiş ve genç işgücüne sahip bir ülkedir. Dolayısıyla Malezya'da, global pazarlarda olan hemen her türlü ürün ve hizmete rahatlıkla erişilebilmektedir.

ŞİRKET KURMA PROSEDÜRÜ

Malezya'da şirket kurulumuna ilişkin işlemler Companies Act 2016 Kanunu gereğince Companies Commission of Malaysia (SSM) tarafından yürütülmektedir.

Malezya'da yabancılar, sermaye yapısına bağlı olarak iki ayrı türde şirket kurabilmektedirler:

1. % 100 yabancı sermayeli şirket şeklinde (Doğrudan yabancı ortaklı şirket)

Tek bir kişiden 50 ortağa kadar şirket kurulumuna izin verilmektedir. Danışmanlık hizmetleri gibi faaliyet yürütecek firmalar için 500.000 RM ödenmiş sermaye gerekirken; ithalat, ihracat, restoran işletmeciliği ve genel ticaret gibi faaliyet alanları için ise 1 milyon RM ödenmiş sermaye zorunluluğu bulunmaktadır. Geçerli ikamet ve çalışma izni olan en az bir yönetici belirlenmesinin yanı sıra, SSM'de kayıtlı bir danışmanlık firması ile (company secretary) çalışmaları gerekmektedir. Ulusal çıkarlar nedeniyle; su, telekomünikasyon, limanlar, enerji gibi konularda %100 yabancı şirket kurulmasına izin verilmemektedir.

Şirket kurulum işlemleri SSM tarafından yürütülmektedir.

2. Yerel şirket şeklinde (Yabancı bir şirketin şubesi şeklinde)

Yabancı sermaye payı % 50'nin (%49 ve altı) altında kalmak kaydıyla, Malezyalı bir ortak ile şirket kurulması durumunda ödenmiş 350.000 RM tutarında sermaye gerekmektedir.

Yabancılar, Malezya'da kalıcı oturma izinleri olması halinde şahıs şirketi de kurabilmektedirler. **Malezya'da şirket kurulumu için danışmanlık firması ile çalışılmaları gerekmekte, yabancıların kendi başlarına şirket tescili yapabilmelerine izin verilmemektedir.**

Firmadan kayıt sırasında SSM tarafından çeşitli kayıt ücretleri de tahsil edilmektedir.

▪ **Şube Açmak**

Merkezi yurtdışında olan bir şirket yukarıda belirlenen kanun gereğince Malezya'da şube şeklinde faaliyet gösterebilir. Başvurular SSM'e yapılmaktadır. Firma adının ve faaliyet konularının firmanın kayıtlı olduğu ülkedeki ismi ile aynı olması gerekmektedir. Sahiplik merkez ofise aittir. Malezya'da ayrı bir hukuki kişiliği bulunmamaktadır.

▪ **Temsilcilik/Bölge Ofisi Açmak**

Bir Temsilcilik / Bölge Ofisi, Malezya'da yabancı bir şirket/kuruluş tarafından merkez ofisi/müdürü için izin verilen faaliyetleri gerçekleştirmek üzere kurulan geçici bir ofistir. Malezya'da kalıcı ticari kuruluşları dahil etmeden önce iş uygulanabilirliğini değerlendirmek için hizmet vermektedir. Bununla birlikte, ülkede pazar araştırması yapmayı planlayan, faaliyetlerinin ticari bir sonucu olmayacak yabancılar için uygundur. Temsilcilik/bölge ofisleri herhangi bir ticari faaliyette bulunamaz, fatura düzenleyemez. Sadece bilgi toplama, pazar ve yatırım imkanlarının araştırılması, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri amacıyla kurulabilir. Bu şirket türünün kurulması için Malezya Hükümetinin onayı gerekmektedir.

İmalat ve hizmet alt sektörlerinde (bankacılık ve finansal hizmetler hariç) bir temsilcilik / bölge ofisi kurulması için başvuru MIDA'ya yapılmalıdır; bu şekilde kurulacak ofisler 1965 sayılı Şirket Kayıt Kanununa tabii değildir. Bu ofisler en fazla iki yıl için faaliyet gösterebilir. Bu sürenin sonunda, geçerli gerekçeler sunulması halinde MIDA tarafından ek süre verilebilmektedir. Bu izin iki yıl için geçerli olup beş yıla kadar uzatılabilir, azami sürenin dolmasını müteakip yerel şirket kurulması gerekmektedir.

YABANCI SERMAYELİ ŞİRKETLERE YÖNELİK KISITLAMALAR

MIDA bünyesinde üretim veya hizmet sektörlerine yönelik birçok yatırım teşviki mevcuttur. Üretime ve hizmete yönelik teşvikler bünyesinde; havacılık, palm yağından elde edilecek katma değerli ürünler, endüstriyel yapı sistemleri, geri dönüşüm, otomasyon sistemleri, tarımsal üretim, enerji tasarruflu eşya, otomotiv, turizm, çevre yönetimi, yeşil teknoloji, ar-ge, eğitim, sağlık turizmi, lojistik, soğuk zincir tesisleri, gaz ve radyasyon sterilizasyonu sektörlerinde faaliyet gösterecek yatırımlar Malezya hükümetince özellikle teşvik edilmektedir.

Hükümetçe belirlenen asgari şartların sağlanması durumunda yabancı yatırımcılar, yeni yatırımlarda veya mevcut şirketlerin büyüme ve / veya çeşitlendirme projelerinde özkaynağın %100'üne sahip olabilmektedirler.

Malezya'da her sektör için hükümet tarafından belirlenmiş sektöre özgü düzenlemeler mevcuttur. Bu sektörel düzenlemelerden bazıları, bir şirketin özkaynağının yabancı mülkiyeti üzerinde belirli kısıtlamalar getirebilmekte, ticari faaliyetlerin başlamasından önce bazı onay şartları gerektirebilmekte, belirli sayıda yerel istihdam gibi şartlar söz konusu olabilmektedir.

2003 yılından bu yana, yabancı yatırımcılar İmalat sektöründeki özsermayenin/mülkiyetin %100'üne sahip olabilmektedir. Kısıtlamaların çoğu **hizmetler** sektörüne yöneliktir. Bu sektördeki yabancı yatırımların kapsamını sınırlayan kısıtlamaların yanı sıra, Malezya'da bumiputera sahipliği olarak bilinen bazı yerli etnik grupların asgari sahipliğini gerektiren hükümler de vardır.

Malezya'da yabancı yatırımcılar için kısıtlamaların olduğu başlıca sektörler aşağıdaki gibidir:

Lojistik Hizmetleri

- Kamu Gümrüklü Antrepo Lisansı: **Şirketin en az % 30 Bumiputera özsermayesine sahip olması gerekmektedir.**
- Ulaşım hizmetleri: **Şirketin en az % 51 Malezya özkaynağına (% 30 Bumiputera özsermayesi dahil) sahip olması gerekir ve % 49'a kadar yabancı sermaye sahipliğine izin verilmektedir.**
- Entegre Lojistik Hizmetleri: Entegre Lojistik Hizmetleri'ndeki (ILS) ana faaliyetler navlun taşımacılığı, depolama, taşımacılık ve entegre bir temelde dağıtım, tedarik ve tedarik zinciri yönetimi gibi diğer ilgili katma değerli hizmetlerdir. **En az % 60 Malezya özsermayesine sahip olması koşulu bulunmaktadır.**

Bilgi ve İletişim Teknolojisi (BİT)

Bu alandaki sektörlerin hizmet sağlayıcısı, aşağıdaki lisans türlerinden birine sahip olmalıdır:

- Ağ Tesisleri Sağlayıcısı Lisansı (NFP): Uydu yer istasyonları, geniş bant fiber optik kablolar, telekomünikasyon hatları ve borsaları, radyo iletişim iletim ekipmanları, mobil iletişim baz istasyonları ve yayın iletim kuleleri ve ekipmanları gibi tesislerin sahipleri NFP lisansına sahip olmalıdır. **İzin verilen maksimum yabancı sermaye % 70'tir.**
- Ağ Servis Sağlayıcısı Lisansı (NSP): Çeşitli uygulamaları desteklemek için temel bağlantı ve bant genişliği sağlayan, farklı ağlar arasında bağlantı veya aktarım sağlayan Ağ hizmetlerine sahip olan; ve ağ tesislerinin sahibi olan firmalarda bu tür lisans aranmaktadır. Bağlantı hizmeti, başka birine ait ağ olanaklarını kullanan bir kişi tarafından da sağlanabilir. **İzin verilen maksimum yabancı sermaye % 70'tir.**
- Uygulama Hizmeti Lisans Sağlama (ASP): Uygulama hizmetleri temel olarak son kullanıcılara sunulan işlevler veya yeteneklerdir. ASP lisansı, ses hizmetleri, veri hizmetleri, içerik tabanlı hizmetler, elektronik ticaret ve diğer iletim hizmetleri gibi belirli işlevlerin sağlanmasına olanak tanımaktadır. **%100 yabancı sermaye sahipliğine izin verilmektedir.**

Çevre Yönetim Hizmetleri/Yenilenebilir Enerji Üretimi

- Biyokütle, biyogaz, mini hidroelektrik, güneş enerjisi ve jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanarak yenilenebilir enerji üreten şirketler, ulusal şebekeye enerji (vb. yani elektrik) tedariki için Tarife İçi Besleme (FiT) sistemi / mekanizması kapsamında Feed-in-Approval Holders Çevre Yönetim Hizmetleri 17 (FiAH'ler) için başvurulabilmektedir.
- **Tarife Beslemesine (FiT) yabancı sermaye katılımına en fazla% 49'a kadar izin verilmektedir. Malezya'nın en az %51 oranında hisse senedi katılımı gerekmektedir.** Bu eşitlik koşulu Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Bakanlığı (MOSTI) tarafından uygulanmaktadır.

Perakende Ticaret Hizmetleri

Hipermarket kurulması için özkaynağın **en az %30 Bumiputera** şeklinde olması gerekmektedir. **Bununla birlikte, aşağıda listelenen sektörlerde yabancıların şirket özkaynağına katılımına izin verilmemektedir:**

- Süpermarket/mini market (3.000 metrekareden az satış alanı alanına sahip olanlar)
- Tedarik mağazası/genel satıcı
- Market (24 saat açık)
- Haber ajansı
- Tıp salonu (alternatif / geleneksel ilaçlara ve genel kuru gıda maddelerine eğilimli)

- Marketli akaryakıt istasyonu
- Tekstil
- Restoran (münhasır olmayan)
- Bistro
- Kuyumcu dükkanları

Genişletilen Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması metni kapsamında, bu hususta Türkiye'ye bir takım ayrıcalıklar tanınmıştır. Bu kapsamda, Türk şirketin sermaye payı %51'li geçmeyecek şekilde şirket kurulumu mümkündür.

Turizm ve Seyahatle İlgili Hizmetler

Bu alandaki üç ana hizmet aşağıdaki gibidir:

1. Oteller ve restoranlar (catering dahil): 1-2 yıldızlı otel türünde **%100 yerli sermaye, 3 yıldızlı oteller için en az %30 yerli sermaye** şartı bulunmaktadır. 4-5 yıldızlı otel türü için özkaynak oranı bulunmamaktadır.
2. Seyahat acentası ve tur operatörü hizmetleri: Yabancı şirket, ilgili ülkede kurulmuş, Malezya Turizm Ofisi / Malezya Büyükelçiliği / Malezya Yüksek Komiserliği tarafından onaylanan bir tur işletmeciliği şirketi olmalıdır. **%100 yabancı sermaye sahipliği yalnızca Inbound lisansı ile sınırlıdır.**
3. Turist rehberliği hizmetleri: Yabancı uyruklular, aşağıdakilere tabi olarak geçici turist rehberleri olarak lisanslanabilir: Malezya'daki herhangi bir tur işletmecisi şirketle bir iş sözleşmesi (tam zamanlı) imzalanması gerekmektedir.

Hukuk Hizmetleri

Malezya Barosu Konseyi'ne kayıtlı bir hukuk firmasının % 100 Malezya hisse senedine sahip olması gerekmektedir.

Kamu İhaleleri: Malezya Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Kamu Alımları Anlaşmasına taraf değildir bu nedenle ihalelerde yabancı şirketler yerel şirketler ile eşit rekabet etme fırsatına sahip değildir. Hatta yerel ihalelerde Malay (Bumiputra) Malayların diğer etnik kökenli Malezyyalılara kıyasla bazı avantajları bulunmaktadır. Çoğu ihalede yabancı şirketlerin ihaleye katılabilmek için yerel bir ortak ile anlaşması gerekmektedir. Genellikle ihaleyi alan aracı bir Malay firma daha sonra taşeron firmalara işi yaptırmaktadır. Yabancı firmalar kamu ihalelerine Maliye Bakanlığına kayıtlı iseler ve ortaklık payları %30'dan az ise katılabilmektedirler.

BULGU VE DEĞERLENDİRMELER

Güney ve Doğu Asya ülkelerine stratejik ve lojistik olarak kolay erişim imkanı sağlayan ayrıcalıklı bir konuma sahip olan Malezya'da yabancıların şirket kurması için belirli prosedürler bulunmakta olup, temsilcilik/bölge ofisi açılabilmesi firmalarımız için yararlı görülmektedir.

MIDA tarafından şirketlere katma değeri yüksek sektörler başta olmak üzere çeşitli destekler sağlanmakta ve hükümet politikası gereği bazı sektörlere yatırım yapılması teşvik edilmektedir.

Hükümetçe belirlenen asgari şartların sağlanması durumunda yabancı yatırımcılar, yeni yatırımlarda veya mevcut şirketlerin büyüme ve / veya çeşitlendirme projelerinde özkaynağın %100'üne sahip olabilmektedirler.

“Yabancı Sermayeli Şirketlere Yönelik Kısıtlamalar” bölümünde belirtildiği üzere, yabancı yatırımcılar İmalat sektöründeki özsermayenin/mülkiyetin %100'üne sahip olabilmektedir. Kısıtlamaların çoğu **hizmetler** sektörüne yöneliktir. Bu alandaki sektörlerde belirli oranlarda yerli özsermaye gerekliliği bulunmaktadır. Hizmetler sektörüne yönelik ayrıca, Malezya'da bumiputera sahipliği olarak bilinen bazı yerli etnik grupların asgari sahipliği de aranmaktadır.

Başta hizmet sektörü olmak üzere belirli sektörlerde Malay ortak olmadan yatırım yapılma imkanının bulunmaması yatırımcıları güvenilir yerel ortak bulma sorunuyla karşı karşıya getirmektedir.

Son olarak, kamu ihalelerinde yabancı şirketlerin ihaleye katılabilmek için yerel bir ortak ile anlaşması zorunluluğu da yine firmalarımızın ihalelere katılabilmesi önünde engel yaratmaktadır.